

Justitiedepartementet
Grundlagsenheten
Rättssakkunnig Ia Hamlin

Vår referens/dnr:
117/2017

103 33 Stockholm

Er referens/dnr:
Ju2017/05495/L6

2017-09-18

Remissvar

Betänkandet "En ny kamerabevakningslag" (SOU 2017:55)

Svenskt Näringsliv har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerade betänkande och vill med anledning därav framföra följande.

Svenskt Näringsliv efterfrågar förtydligande av hur föreslagen kamerabevakningslag och föreslagen dataskyddslag ska tolkas och tillämpas vad gäller kamerabevakning. Svenskt Näringsliv efterlyser för näringslivet utvidgad möjlighet till kamerabevakning som behandlar misstankar om brott samt EU-harmoniserad implementeringen av dataskyddsförordningens artikel 10 för att näringslivet ska kunna medverka till att stävja brottslighet.

Svenskt Näringsliv kan konstatera att två trender talar för ökad kameraövervakning i praktiken. För det första nya tekniska möjligheter som gör övervakning mer praktisk och kostnadseffektiv. För det andra en ökad brottsutsatthet i vissa geografiska områden och branscher. Därför kommer behovet av kamerabevakning öka framöver.

I Svenskt Näringslivs företagsklimatundersökning 2017 uppgav en majoritet av de över 30 000 företag som deltog att de uppfattade brottsligheten i deras kommun som ett problem. Dessutom uppgav närmare en tredjedel av företagen att brottsligheten hade ökat de senaste två åren. Vissa är mer utsatta än andra, men brottsproblematiken slår mot alla sektorer. Samtidigt har Polisen begränsade resurser. Kamerabevakning kan vara ett kostnadseffektivt komplement som brottsförebyggande åtgärd till ökad polisiär närvaro.

Mot denna bakgrund är det positivt att utredningen anser att förslaget innebär ökade möjligheter till kameraövervakning och att tillstånd inte längre skall krävas för vissa typer av övervakning. Dock uppger förslaget till kamerabevakningslagens 8 § att tillstånd fortfarande krävs om bevakningen följer av rättslig förpliktelse såsom lag, kollektivavtal eller myndighetsbeslut, och syftet är att förebygga eller bekämpa brottslighet på platser där allmänheten har tillträde. Enligt 3.3.3 av SOU 2017:55 skrivs att "till platser dit allmänheten har tillträde räknas exempelvis gator, torg, parker, butiker, banker, restauranger, biografier

och badhus. Även bussar i allmän kommunikation och taxibilar har ansetts vara platser till vilka allmänheten har tillträde. De flesta utrymmen inne i skolor och gemensamhetsutrymmen i flerfamiljshus anses däremot inte vara platser dit allmänheten har tillträde. Detsamma gäller många arbetsplatser (prop. 2012/13:115 s. 28).” Trots detta kan exakt vad som menas med ”platser där allmänheten har tillträde” tolkas på ett mer eller mindre restriktivt sätt, och därför finns en risk för otydlighet.

Dock vill vi påpeka att kamerabevakningslagens 10 § som specificerar undantag, exkluderar huvudsakligen offentlig verksamhet från tillståndskrav. Här kan det vara på sin plats att inkludera just sådana näringsverksamheter där tolkningsutrymmet av begreppet ”platser där allmänheten har tillträde” kan påverka uppfattningen om tillstånd krävs eller inte. Utöver detta skulle vi gärna se att fler undantag för just näringslivsaktörer inkluderades, för att förenkla deras bruk av en potentiellt kostnadseffektiv brottspreventiv åtgärd.

Förhandlingsskyldighet för arbetsgivare

Av författningsförslagets § 24 framgår att innan en arbetsgivare beslutar om kamerabevakning på en arbetsplats som inte omfattas av kravet på tillstånd ska denne förhandla ”på det sätt som anges i 11-14 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.”

Svenskt Näringsliv anser att detta är ett onödigt ingrepp i arbetsledningsrätten eftersom integriteten för arbetstagarna är omhändertagen genom kommande Kamerabevakningslag respektive Dataskyddsförordning.

Vidare anser Svenskt Näringsliv att det är mindre lyckat att reglera förhandlingsskyldighet särskilt i en lag som nu föreslås. Huruvida förhandlingsskyldighet för en arbetsgivare föreligger eller inte, framgår normalt av Medbestämmandelagen och Arbetsdomstolens praxis. Att en lag, Kamerabevakningslagen, nu föreslås särskilt reglera förhandlingsskyldigheten kan skapa en viss osäkerhet om vad som då må gälla i lagar där ingen sådan särskild förpliktelse om förhandlingsskyldighet återfinns.

Därutöver anser Svenskt Näringsliv att den föreslagna paragrafen möjligen är felformulerad. Det står i förslaget till 24 § att förhandlingsskyldighet föreligger ”...på det sätt som anges i 11-14 §§ lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.” Så som paragrafen är utformad kan man få intrycket att 15-17 §§ exkluderas, trots att, även de, innehåller regler om hur en förhandling ska gå till. Faktum är att den föreslagna paragrafen kan tolkas som att det bara är Medbestämmandelagens 11-14 §§ som ska tillämpas vid förhandling enligt Kamerabevakningslagen. Om detta är utredningens mening bör detta i så fall framgå av betänkandet.

Dataskyddsförordningen och den förslag till kompletterande dataskyddslag (SOU 2017:39)

I betänkandet SOU 2017:55 s 19 framförs följande: ”Tillståndskravet ska däremot inte gälla t.ex. privaträttsliga subjekts kamerabevakning i butikslokaler, av medieredaktioner, av lokaler som används av religiösa samfund och av idrottsarenor. Inte heller ska det omfatta exempelvis kamerabevakning inom jordbruk och skogsbruk eller av vilt, t.ex. vid åtlar. I dessa fall ska inte heller gälla någon anmälningskyldighet.” Men om

kamerabevakningslagen inte gäller ska dataskyddsregelverket tillämpas. Svensk Näringsliv efterlyser förtydligande av rättsläget för kamerabevakning som diskuteras i betänkandet SOU 2017:55 s 121.

Svenskt Näringsliv och Svensk Handel har i sina remissvar angående kompletterande dataskyddslag, SOU 2017:39, påpekat att den, enligt nuvarande förslag, innebär problem även för kamerabevakning.

Behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål samt lagöverträdelse kan, i Sverige, bli tillåtet efter tillstånd från Datainspektionen. Vår bedömning är att de tillstånden har varit svåra för näringslivet att erhålla. Få företag har i praktiken kunnat söka tillstånd. Eftersom Dataskyddsutredningen i SOU 2017:39 föreslår att tillstånd från Datainspektionen fortsatt ska gälla som krav för behandling av dessa uppgifter inklusive uppgifter om misstankar om brott, kommer inte den föreslagna Kamerabevakningslagen leda till förenklad hantering för det privata näringslivet. Svenskt Näringsliv efterfrågar en EU-harmoniserad tolkning av innebörden av "under kontroll av myndighet" i dataskyddsförordningen artikel 10.

Att få behandla personuppgifter om brott och lagöverträdelse är avgörande för företags dokumentation och bevisföring vid brott, brottsmisstankar och möjlighet att fullfölja tredje lands regler för stävande och finansiering av grov brottslighet. Därför anser Svenskt Näringsliv att misstankar om brott inte ska utgöra otillåten behandling av personuppgifter. Näringslivet behöver liksom det offentliga stärka det brottsförebyggande arbetet generellt, och genom kamerabevakning specifikt. Detta måste bejakas, och implementeringen av både den nya kamerabevakningslagen och dataskyddslagen bör synkroniseras på ett sådant sätt att tydliga skrivningar möjliggör och förenklar brottsförebyggande arbete.

Vad gäller förslaget att Datainspektionen skall ta över och agera enskild tillståndsinstans ser vi detta som positivt då det mer sannolikt innebär en standardiserad hantering av dessa ärenden. Dock är en förutsättning för att detta ska fungera väl i praktiken att Datainspektionen har tillräckligt med resurser för att effektivt hantera de ärenden som kommer in.

Mycket av näringslivets kamerabevakning kommer sannolikt falla under dataskyddslagens tillämpningsområde. Svenskt Näringsliv har avstyrkt betänkandets förslag att införa dataskyddsförordningens höga sanktionsavgifter på dataskyddslagens 3 kapitel 9 § som implementerar dataskyddsförordningens artikel 10. Vi efterlyser även här ett EU-harmoniserat regelverk.

Vi konstaterar och välkomnar att straffansvar för överträdelse mot kamerabevakningslagen ej föreslås. Överdrivna straff kan riskera att hämma bruket av kamerabevakningen utifrån rädslan att göra fel, genom att näringsidkare kan uppfatta det som alltför "riskabelt" att använda kameror. I detta sammanhang är det därför också viktigt att skadeståndsnivåerna sätts på rimliga och inte alltför höga nivåer.

Karl Lallerstedt
Ansvarig för säkerhetspolicy

Carolina Brånby

Ansvarig för digital policy